

Mick Jagger går til vejledning

Om Narrativ vejledning

Skrevet af Stig Zander

Mennesker har altid fortalt hinanden historier. Det enkelte menneske beretter om sig selv og sit liv til andre, og på den måde udveksler vi historier om os selv og hinanden.

Med udviklingen af det (sen)moderne samfund taler vi om, at normer, traditioner, autoriteter og de store fælles historier står for fald. Disse udviklingstendenser får naturligvis betydning for det enkelte menneskes opfattelse af sig selv. Hvis mennesket ikke oplever sig selv som del af en fælles historie, fortæller han/hun blot historien om sig selv, sin egen unikke historie.

Det bliver således den enkeltes eget projekt at skabe sammenhæng og succes i sit liv – at skabe sin identitet eller sine identiteter alt efter hvilke sociale sammenhænge man indgår i. Det kan være meget vanskelige processer, hvor man så at sige skal skabe sig selv. Man kan ikke længere forholde sig til traditioner eller "voksne forbilleder" i denne identitetsdannelse, hvor der populært sagt er frit valg på alle rækker. Den enkelte søger derfor fx i uddannelsessystemet i højere grad vejledning og støtte til disse komplicerede valgprocesser ved en lærer, en kontaktlærer eller en uddannelses- og erhvervsvejleder. Man søger oftest ikke en identitetsfigur, et forbillede i den voksne, men snarere netop en vejleder, der kan få øje på potentialer og foreslå udviklingsmuligheder.

"Fortællingen har vist sig at have den væsentlige funktion at kunne medvirke til at opbygge identitet. I en virkelighed, hvor den enkelte menneskes liv er stykket sammen af en masse smådele, kan der skabes forbindelse og sammenhæng mellem smådelene ved at fortælle sin (livs)historie. Man skaber mening gennem sine beretninger om sig selv.

Livshistorier er fortællinger og ikke empiriske data om virkeligheden. Men livshistorier er heller ikke frit opfundne, fiktive fortællinger, men netop fortællinger, der giver det virkelige, konkrete liv mening! Vi bruger fortællinger for at få sammenhæng i vores oplevelser og erfaringer og kæder fortid, nutid og fremtid sammen. Fortællinger knytter intention, handling og resultat sammen og hjælper os med at forklare og fortolke."1

"Fortællinger kan give os et perspektiv på den videre udvikling af vores liv og kan etablere et vigtigt udgangspunkt, når vi står overfor afgørende valg og korsveje. Sigtet er at etablere rum for konstruktion og videreudvikling af fortællinger. På denne måde bliver den vejledningssøgende "eksperten" og sætter dermed dagsordenen."2

Der er tre overordnede forhold, som har betydning for, at vi som mennesker benytter os af at fortælle historier:

- At fortælle om sig selv og sine oplevelser til andre skaber identitet.
- At fortælle om sig selv giver mening.
- Fortællinger forbinder nutiden med fortiden og fremtiden.

Spørgsmålet er så, hvordan vi på vores vej gennem uddannelsessystemet kan bruge fortællingen som guide, og især på hvilken måde vejlederen kan bruge fortællinger som redskaber til vejledning frem mod udvikling og uddannelse.

Udfordringen/problemet skal i vejledningssituationen eksternaliseres, dvs. det skal frigøres fra personen. Det bliver gjort til et objekt, man kan forholde sig til og gøre noget ved: "Jeg er angst" bliver til "hvad gør angsten ved mig?"

Det er vigtigt, at personen og problemet skilles ad, så problemet bliver problemet og ikke personen. Det kan også i denne adskillelse af person og problem være vigtigt fx at give problemet navn. Men det skal understreges, at det skal være den vejledningssøgende og ikke vejlederen, der står for navngivningen. Det er væsentligt at gøre problemet til genstand for dialog frem for den indre monolog, den vejledningssøgende ofte vil føre med sig selv om problemet. Selvom udfordringen/forhindringen kan virke altoverskyggende, er det eksternaliseringens hensigt, at den vejledningssøgende skal få magt over problemet og ikke omvendt.

Dette skal også ses i lyset af, at intet problem har til alle tider al magt over en person!

Jesper er født i Singapore og opvokset i Iran og Filippinerne. Faren er international direktør og moren er hjemmegående. Da Jesper er 13 år kommer han alene hjem til Danmark, idet han begynder på Herlufsholm kostskole. Forældrene er stadigvæk udstationeret i Østen. Jesper har en ældre søster, der læser i København. Der er ingen anden familie i Danmark.

Jespers forældre dør med to års mellemrum. I denne periode er Jesper ved at afslutte sit sidste år på kostskolen. Han og søsteren arver en formue. Bl.a. får de hver af boet tildelt en ejerlejlighed på Christianshavn plus et større pengebeløb. Jesper bor alene i lejligheden.

Efter tiden på Herlufsholm tager Jesper en kontoruddannelse i et rejsebureau. Da han er færdiguddannet tager han alene på en rejse til Østen. Han kommer hjem efter 2 år, opholder sig en kort periode i Danmark og drager derefter på endnu en rejse i perioden. Jesper begrundede de lange rejser med et ønske om at leve sammen med lokalbefolkningen på godt og ondt. Han nævner også en søgen tilbage til sine barndomsoplevelser og sine rødder.

Da Jesper kommer hjem opdager han gradvist, at han er blevet misbruger på sine lange rejser. Han bruger mere og mere af sin formue på at skaffe heroin, og det ender med, at han sælger sin lejlighed og midlertidigt flytter ind hos søsteren. Efter 1 ½ år er formuen væk og Jesper indleder sin kriminelle løbebane, der ender med en dom for røveri på 6 måneders fængsel og 200 timer samfundstjeneste. Jesper har på dette tidspunkt adskillige gange anmodet kommunen om hjælp, men er blevet afvist.

Efter fængselsopholdet flytter Jesper på herberg og senere i bofællesskab på Frederiksberg. Han lever nu af kontanthjælp. Han får atter en dom på 1 måned for tyveri. Efter fængselsopholdet bliver han af egen fri vilje indskrevet på Diakonissestiftelsen og får metadonbehandling. Han bliver senere på året frivilligt sendt til afvænningshjem på Samsø og vender "clean" hjem. På dette tidspunkt står der en husvildelejlighed parat til ham. Her bor han i dag.

I en vejledningssamtale et par år efter udtrykker Jesper, at hans selvopfattelse i mange år var en slags "Mick Jagger identitet" à la "Sex, drugs and rock'n'roll og evig ungdom".

Det var denne historie Jesper fortalte til sine venner og bekendte og senere til "behandlingssystemet". Først langt senere konstruerede Jesper en anden fortælling om sig selv for på den måde at skabe et nyt liv.

1) Marianne Horsdal/Livets fortællinger/Borgen 1999

2) Fortællingen i vejledningen/Narrativ vejledning/Undervisningsministeriet
ning frem mod udvikling og uddannelse.